

Estat d'alarma

No em sorprèn que la declaració de l'estat d'alarma hagi causat polèmica i fins i tot neguit entre el catalanisme polític. L'ombra del castell de Montjuïc té encara una forma molt allargada a casa nostra. Efectivament, l'estat d'alarma ha de preocupar, i molt, els catalans. Però no perquè constitueixi la premonició d'un cop de força brutal i centralitzador, molt improbable en l'àmbit de la Unió Europea, sinó perquè el context econòmic i polític que l'ha generat pot acabar drenant l'autonomia catalana d'una manera molt més indirecta, pacífica i inevitable.

A finals de novembre el sector públic espanyol va deixar de ser econòmicament sostenible. Amb un tipus d'interès (a 10 anys) dels bons del Tresor al voltant del 5,5 per cent, el cost de finançar el deute públic va passar a ser més alt que la suma de la taxa de creixement i de la inflació dels darrers anys i va amenaçar, per tant, de menjar-se els recursos fiscals de l'Estat de manera inexorable. El govern hi va contestar immediatament amb més austeritat fiscal. Els controladors aeris hi van respondre deixant el territori en el caos més absolut.

Des d'un punt de vista econòmic, Espanya és d'esquerres. Els espanyols tenen una voracitat redistributiva molt aguda. Des d'un punt de vista existencial, però, els espanyols són gent d'ordre perquè l'anarquisme, sempre latent a la Península, ha tingut uns efectes polítics demolidors. Jo he vist una captaire mossegar l'orella d'un vianant amb una gran agilitat i sense rebre cap sanció a la madrilenya plaça del Sol l'hivern del 1997. Quan les coses van mal dades no n'hi ha prou amb un estat de benestar per guanyar eleccions i la gent vota la dreta. L'esquerra va perdre el control del govern tant a la Primera com a la Segona República per raons d'ordre pú-

CARLES BOIX

PROFESSOR UNIVERSITAT PRINCETON

blic. El PP va guanyar l'any 1996 amb el vent del GAL i la corrupció de l'Estat a favor. No ho va fer el 1993, l'any de la gran crisi econòmica, precisament perquè el PSOE havia bastit un estat de benestar capaç d'aïllar la població de la crisi. És normal que el senyor Pérez Rubalcaba, entrenat en la memòria del govern González i de la lluita contra ETA, apostés per la intervenció militar immediatament. Regalar la Guàrdia Civil a la dreta hauria estat suïcida.

En aquest joc per sostenir i alhora reorganitzar l'autoritat de l'estat a toc de trompeta europea, Catalunya no sembla que hi hagi de guanyar gaire cosa. Recordem que la decisió de privatitzar parcialment els aeroports i de reduir els impostos sobre les pimes, presa sota la pressió dels mercats internacionals, es va dur a terme dies després del tomb sobiranista del 28-N. La privatització d'aeroports, aparentment favorable a les aspiracions d'un empresariat català reformista, de fet redueix les possibilitats d'un traspass a la Generalitat. Mentrestant, el govern espanyol manté la capacitat de regulació sobre la concessió de serveis, més difícil de descentralitzar gràcies a la clàusula de l'interès nacional i a la normativa de Brussel·les. El govern González va fer el mateix en matèria de televisions. Per neutralitzar l'èxit fulminant de TV3 va obrir l'espai televisiu a les emissores privades.

Com sempre, les maniobres del govern central reforcen les divisions del país. Una part de la societat civil, la de l'anar tirant, acull o fa veure que acull favorablement la decisió. L'altra part, la més dinàmica, la que ha fet una companyia aèria pròpia (seguint l'estil dels nostres rebesavis, que es van posar a fer el seu tren a Mataró), es queda desconcertada. Havia fet la companyia aèria amb l'esperança que l'aeroport cauria en mans del govern de Catalunya. Ara, en canvi, haurà de batallar en l'àmbit polític de sempre (les dues administracions, una favorable, si ho permeten els càlculs electorals; l'altra sempre contrària) i en l'àmbit econòmic (el de les companyies globals, sempre més sensibles al poder de l'estat que al d'un govern regional).

Per descomptat, el govern central no és l'únic culpable d'aquestes divisions. El nostre és, al capdavant, un poble peninsular, anàrquic, fet de faccions de tota mena. Algunes d'importants. D'altres, d'una banalitat completa. Aquesta banalitat no vol dir, però, que les conseqüències no siguin feridores. Per exemple, quan la facció B, més a prop del liberalisme difuminat (tan difuminat com un somris de la *Mona Lisa*) que del catalanisme íntegre, derrota la facció A i s'apodera del lema *Es més que un club*, la seva segona mesura estrella és canviar la publicitat de l'organització i desafiar els principis fonamentals de l'anomenat *màrqueting social* que tants bons resultats havia donat internacionalment. Un cable diplomàtic nord-americà, fet públic a Wikileaks, que reproduïx literalment, ho indica amb claredat: "El govern de Qatar diu que defensa la llibertat de premsa a la resta del món però que no la tolera a casa". La lògica del màrqueting social diu que, a mitjà termini, la inversió en una institució solidària és millor que la inversió en un país d'institucions fosques, costums bàrbars i pràctiques hipòcrites.